

288. DOPISNA SEJA VLADE RS

Ljubljana, 21. 1. 2024 – Vlada RS je na 288. dopisni seji, ki je potekala 20. 1. 2025, sprejela besedilo predloga novele Zakona o tujcih in predloga novele Zakona o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev. Vlada RS Državnemu zboru RS med drugim predlaga, da predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o tujcih ter predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev obravnava na isti seji zaradi njune vsebinske povezanosti in potrebe po sočasni objavi v Uradnem listu RS.

Predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o tujcih

S predlogom novele Zakona o tujcih se v nacionalni pravni red prenaša Direktiva 2021/1883 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. 10. 2021 o pogojih za vstop in prebivanje državljanov tretjih držav za namen visokokvalificirane zaposlitve in razveljavitvi Direktive Sveta 2009/50/ES.

Z Direktivo 2021/1883 se nekoliko spreminja dosedanja ureditev tega področja v Zakonu o tujcih, in sicer se na novo določa obveznost priznavanja poklicnih izkušenj, ki jih je pridobil tujec v določenem poklicu, kot dokaz o visokih poklicnih kvalifikacijah. To je do zdaj veljalo za opcijsko izbiro držav članic. V Sloveniji so se visoke poklicne kvalifikacije lahko izkazale le z dokazili o formalnih kvalifikacijah (diploma oziroma druga dokazila o uspešno zaključenem programu terciarnega izobraževanja).

Do pridobitve modre karte EU so v skladu z Direktivo 2021/1883 po novem upravičeni tudi upravičenci do mednarodne zaščite in sezonski delavci, direktiva pa tudi niža zahtevani plačni prag za visokokvalificirano zaposlitev oziroma ta prag določa v razponu od 1- do 1,6-kratnika povprečne bruto letne plače. Direktiva uvaja tudi olajšane pogoje za mobilnost znotraj držav članic EU, in sicer uvaja kratkoročno in dolgoročno mobilnost. Za prebivanje in opravljanje dela v okviru kratkoročne mobilnosti (do 90 dni v 180-dnevem obdobju) imetniku veljavne modre karte EU, ki jo izda ena od držav članic EU, v drugi državi članici, v kateri izvaja mobilnost, ni treba pridobiti nobenih dodatnih dovoljenj. Zadošča veljavna modra karta EU, ki je bila tujcu izdana v prvi državi članici. V okviru dolgotrajne mobilnosti pa lahko tujec, ki ima izdano modro karto EU v drugi državi članici, v državi članici, v kateri izvaja mobilnost, opravlja delo tudi v času, ko odločitev o izdaji modre karte EU še ni sprejeta. Skrajšuje se tudi obdobje prebivanja v drugi državi članici za izvajanje dolgotrajne mobilnosti. Imetniku modre karte EU je omogočena že po 12 mesecih zakonitega prebivanja v prvi državi članici. Na novo se omogoča tudi seštevanje obdobja prebivanja tujca v različnih državah članicah za pridobitev statusa rezidenta za daljši čas. V to obdobje se vštevata čas, ko je tujec v drugih državah članicah prebival ne samo kot imetnik modre karte EU, temveč tudi kot študent, raziskovalec ali upravičenec do mednarodne zaščite.

S predlogom novele se odpravlja neusklajenost med posameznimi določbami Zakona o tujcih (ZTuj-2) in Zakona o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev (ZZSDT). Tako se na izkaznici enotnega dovoljenja, izdanega na podlagi soglasja za zaposlitev,

samozaposlitev ali delo (nekdanje tako imenovano osebno delovno dovoljenje), ki ga poda Zavod RS za zaposlovanje v opombi navede to soglasje. To bo tujcu omogočalo, da se bo lahko v času veljavnosti enotnega dovoljenja zaposlil, samozaposlil ali opravljal delo brez potrebe po izdaji nadaljnega dovoljenja za prebivanje zaradi drugega namena prebivanja (na primer enotnega dovoljenja za opravljanje dela kot samozaposlena oseba).

Z uvedbo dovoljenja za začasno prebivanje za digitalnega nomada se zagotavlja izvajanje zaveze iz programa za delo koalicije za obdobje 2022–2026 in strategije vlade Digitalna Slovenija 2030, da se spodbuja prihod digitalnih nomadov.

Na novo se določa veljavnost izdaje prvega enotnega dovoljenja za prebivanje in delo, ki se lahko tujcu izda za čas sklenjene pogodbe o zaposlitvi ali pogodbe o opravljanju dela, največ pa za dve leti. Enako je predvideno tudi za dovoljenja za začasno za prebivanje za tujce, ki opravljajo dela na področju raziskav, višjega in visokega šolstva, ter za prostovoljsko delo. Do sedaj je bila namreč izdaja prvega dovoljenja za prebivanje iz navedenih razlogov omejena na največ eno leto. S tem ukrepom se želi predvsem razbremeniti upravne enote, saj se bo že prvo dovoljenje izdalo za dve leti. Po vzoru ureditve v Zakonu o ukrepih za optimizacijo določenih postopkov na upravnih enotah, ki je kot začasen ukrep uvedel možnost izdaje prvega enotnega dovoljenja za namen zaposlitve za tujca, ki mu je bila v skladu z zakonom, ki ureja mednarodno zaščito, pravnomočno zavrnjena prošnja za mednarodno zaščito v Republiki Sloveniji in določen rok za prostovoljni odhod, se v predlogu zakona sedaj ureja tudi ta možnost kot časovno neomejen ukrep.

Med kategorije tujcev, ki lahko združujejo družinske člane takoj oziroma brez omejitev glede dolžine tujčevega prebivanja v RS in veljavnosti njegovega dovoljenja, se dodaja:

- tujec, ki ima izdano dovoljenje za začasno prebivanje za digitalnega nomada;
- tujec, ki je slovenskega rodu do drugega kolena v ravni vrsti in ima izdano dovoljenje za začasno prebivanje na podlagi 48. člena ZTuj-2;
- tujec, ki je neposredno pred pridobitvijo dovoljenja za prebivanje po tem zakonu prebival v Republiki Sloveniji na podlagi priznane začasne zaščite po Zakonu o začasni zaščiti razseljenih oseb.

Ob tem se družinskemu članu tujca, ki spada v eno od izjem, ki mu omogoča takojšnjo združitev družine, in za katerega ZTuj-2 tega še ne določa, omogoča izdaja potrdila o vloženih prošnji za izdajo prvega dovoljenja za začasno prebivanje zaradi združitve družine. To bo družinskemu članu omogočilo prebivanje v RS do dokončne odločitve o prošnji.

Pri izdaji dovoljenja za stalno prebivanje za državljana tretje države se omogoča, da se čas prebivanja tujca v RS kot osebe z začasno zaščito v šteje v obdobje za izdajo dovoljenja za stalno prebivanje.

Predlog zakona vključuje tudi spremembe, ki so nujne zaradi izpolnjevanja obveznosti v skladu z Uredbo (EU) 2018/1240 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. septembra 2018 o vzpostavitvi Evropskega sistema za potovalne informacije in odobritve (ETIAS). S predlogom sprememb in dopolnitev se zagotavlja izvajanje priporočila Varuha človekovih pravic, da se pripravijo zakonodajne spremembe, s katerimi bosta vsem tujcem iz ZTuj-2 v skladu z Direktivo Sveta 2003/109/ES z dne 25. novembra 2003, upravičenim do statusa rezidenta za daljši čas, omogočena neovirano in dejansko priznanje ter uveljavljanje tega statusa.

Odpravljajo se tudi določene pomanjkljivosti pri prenosu Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2004/38/ES z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic ter Sporazuma o izstopu Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irska iz Evropske unije in Evropske skupnosti za atomsko energijo.

Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev

Spremembe in dopolnitve zakona so potrebne zaradi prenosa Direktive 2021/1883 v nacionalni pravni red. Gre za tako imenovano prenovitveno direktivo, s katero se nadomešča do sedaj veljavna Direktiva Sveta 2009/50/ES in katere namen je okrepitev in spodbuditev sistema modre karte EU ter privabljanje visokokvalificiranih delavcev iz tretjih držav, med drugim tudi z olajšanim sistemom mobilnosti med državami članicami, priznavanjem poklicnih izkušenj kot dokazila o visoki poklicni usposobljenosti in olajšanim sistemom ocenjevanja ter potrjevanja visoke poklicne usposobljenosti za namene izdajanja modre karte EU. Obenem bo novela ZZSDT uvedla tudi določene druge rešitve, ki so namenjene predvsem dodatni zaščiti negotovega položaja delavcev migrantov na slovenskem trgu dela ter na novo določa možnost opravljanja sezonskega dela v turizmu in gostinstvu.

Direktiva (EU) 2021/1883

- Tujec bo za visokokvalificirano zaposlitev moral imeti pogodbo o zaposlitvi za najmanj šest mesecev – po trenutno veljavni zakonodaji za najmanj eno leto.
- Kot do sedaj bo moral izpolnjevati pogoje za opravljanje reguliranega poklica, pri nereguliranih poklicih bo moral izkazati visoke poklicne kvalifikacije, pri poklicih informativno komunikacijske tehnologije pa bo lahko t.i. modro karto EU pridobil tudi, če ne bo imel formalne izobrazbe.
- Plača tujca za visokokvalificirano zaposlitev bo morala biti vsaj v višini povprečne mesečne bruto plače nazadnje objavljene v Uradnem listu RS. Po trenutno veljavni zakonodaji mora imeti plačo v višini 1,5 povprečne mesečne bruto plače.
- Po enoletnem bivanju na podlagi modre karte v prvi državi članici EU ima tujec pravico vstopa, prebivanja in dela v drugi državi članici EU, in sicer za namen

zaposlitve na podlagi modre karte EU, ki jo po poenostavljenem in hitrejšem postopku pridobi v drugi državi članici EU.

- Kot po veljavni zakonodaji bo imetnik modre karte EU lahko modro karto EU podaljšal, v času veljavnosti pa zamenjal delovno mesto ali zamenjal delodajalca, če bodo izpolnjeni z zakonom določeni pogoji.

Nov pogoj za zaposlitev

Pri pogojih za izdajo soglasja se doda nov pogoj, in sicer, da delodajalec ni odpuščal delavcev iz poslovnih razlogov. Ta pogoj se ne upošteva, če delodajalec ponudi zaposlitev s plačo najmanj v višini bruto povprečne mesečne plače v preteklem letu v Republiki Sloveniji, ali če zaposlitev ponudi odpuščenemu delavcu oziroma odpuščenim delavcem, ki so v evidenci brezposelnih oseb in ti zaposlitev odklonijo.

Sezonsko zaposlovanje v turizmu in gostinstvu

Zaradi pomanjkanja ustreznega kadra, predvsem v poletnih in zimskih mesecih, se sezonsko delo, poleg kmetijstva in gozdarstva, uvaja tudi v turizmu in gostinstvu. Sezonsko delo v turizmu in gostinstvu se bo lahko opravljalo le na podlagi pogodbe o zaposlitvi.

Zaposlovanje tujcev, ki zakonito bivajo na podlagi dovoljenja za začasno prebivanje, ki ne omogoča zaposlitve, samozaposlitve ali dela

Tujcem, ki v Sloveniji zakonito prebivajo zaradi drugih razlogov, kot je zaposlitev, samozaposlitev ali delo (družinski člani, študenti, ipd.), je dana možnost, da se do izdaje izkaznice dovoljenja za prebivanje, na kateri je označen dostop na trg dela, zaposlijo na podlagi veljavnega dovoljenja za začasno prebivanje in informativnega lista, ki ga izda Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje.

Evidenca delodajalcev, kršiteljev delovno-pravne zakonodaje

Nova evidenca delodajalcev, ki so bili pravnomočno kaznovani za prekršek po delovnopравни zakonodaji, bo omogočila, da se bodo s kršilci lahko seznanili tujci, ki imajo soglasje za zaposlitev, samozaposlitev ali delo in tujci, ki imajo prost dostop na slovenski trg dela, kakor tudi vsi drugi delavci (slovenski, delavci iz EU).

Prijava mednarodnih prevozov iz tretjih držav

Na novo se bodo uvedle prijave izvajanja storitev v mednarodnem cestnem prevozu. Tuji delodajalci bodo morali pred pričetkom izvajanja storitve na ZRSZ opraviti elektronsko prijavo, v kateri bodo navedli osnovne podatke: naziv delodajalca, ime in priimek delavca – voznika, relacijo prevoza ipd. Posamezni delavec tujega delodajalca bo lahko prevoze v Republiki Sloveniji izvajal največ 7 dni neprekinjeno, oziroma največ 90 dni v koledarskem letu. Uvaja se tudi evidenca prijav, ki jo bo vodil ZRSZ in sankcije za kršitev obveznosti prijave.

V novelo so vključene tudi določbe, s katerimi se odpravlja nepravilnosti pri prenosu direktive o sezonskih delavcih, in sicer:

- Omogoča se, da tujec zamenja delodajalca po izteku veljavnosti dovoljenja za sezonsko delo.
- ZRSZ bo dovoljenje za sezonsko delo izdal v roku 10 dni, če je tujec v zadnjih 5 letih opravljal sezonsko delo v Republiki Sloveniji.
- V primeru, da je tujcu razveljavljeno dovoljenje za sezonsko delo, ali na podlagi umika soglasja ZRSZ razveljavljeno enotno dovoljenje zaradi nekaterih kršitev delovnopravne zakonodaje, je tujec upravičen do odškodnine, ki jo je dolžan izplačati delodajalec.
